

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

18.06.2026. Nr. 1-6/7

Uz 19.05.2026 1-04.1/172-pav/2026

Latvijas Republikas Satversmes tiesai
tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par pieaicināto personu lietā Nr. 2025-40-03

Satversmes tiesa 2025.gada 17. decembrī ir ierosinājusi lietu Nr.2025-40-03 "Par Ministru kabineta 2024.gada 14.maija noteikumu Nr.289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu" pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem", turpmāk – lieta Nr.2025-40-03.

Ar Satversmes tiesas 2026.gada 19.maija lēmumu lietā Nr.2025-40-03 tiesībsargs atzīts par pieaicināto personu. Tiesībsargs līdz 2026.gada 29.jūnijam ir aicināts rakstveidā izteikt viedokli par Ministru kabineta 2024.gada 14.maija noteikumu Nr.289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"¹, turpmāk – Noteikumi, pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes², turpmāk – Satversme, 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Lēmums par tiesībsarga atzīšanu par pieaicināto personu nosūtīts tiesībsargam kopā ar SIA "OB serviss", reģistrācijas Nr.40103939852, turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja, 2025.gada 20.novembra konstitucionālo sūdzību, turpmāk – Pieteikums, un Latvijas Republikas Ministru kabineta, turpmāk – Ministru kabinets, 2026.gada 13.februāra atbildes rakstu Nr.26-TA-275, turpmāk – Atbildes raksts.

¹ Ministru kabineta 2024.gada 14.maija noteikumu Nr.289 "[Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu](#)" Latvijas Vēstnesis. 16.05.2024. 94. Pieņemts: 14.05.2024. Stājas spēkā: 15.07.2024.

² [Satversme](#). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis. 01.07.1993. 43; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs 31.03.1994. 6; Valdības Vēstnesis. 30.06.1922.144; Diena. 29.04.1993. 81. Pieņemts: 15.02.1922. Stājas spēkā: 07.11.1922.

Ievērojot iepriekš minēto, ar šo vēršu Satversmes tiesas uzmanību uz turpmāk secīgi izklāstītajiem argumentiem un apsvērumiem, kuriem var būt nozīme lietā Nr.2025-40-03.

1.Par tiesvedības izbeigšanu daļā

Satversmes tiesas praksē ir nostiprinājusies pieeja procesuāla rakstura jautājumus izskatīt pirms tiesību normu konstitucionalitātes izvērtēšanas pēc būtības.³ Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Tādejādi, pirmkārt, ir nepieciešams konstatēt personas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma esamību.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka, lai nonāktu pie atziņas, ka pastāv pamattiesību aizskārums, ir nepieciešams konstatēt, ka: pirmkārt, apstrīdētā norma attiecībā uz personu ir piemērojama, otrkārt, pamattiesību aizskārums ir tiešs, konkrēts, apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju pašu.⁴

Juridiskajā literatūrā ir pamatoti norādīts, ka konstitucionālā sūdzība pilda nozīmīgu lomu, nodrošinot līdzsvaru starp nepieciešamību personām aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības un konstitūcijas ievērošanu kopumā.⁵

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka: "Tādējādi tiesvedībā, kas uzsākta pēc konstitucionālās sūdzības, tiek nodrošināta ne vien iespēja personai aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības, bet arī konstitūcijas ievērošana kopumā. Nepieciešamība nodrošināt konstitūcijas ievērošanu ir skatāma ciešā kopsakarā ar šā pieteikuma primāro mērķi – novērst personas pamattiesību aizskārumu."⁶

Latvijas Republikas Saeima 1997.gada 27.februārī pieņēma likumu "Par mērījumu vienotību"⁷, kas stājās spēkā 1997.gada 25.martā. Minētā likuma 7.panta otrā daļa noteic, ka Ministru kabinets apstiprina valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu, norādot to pirmreizējo verificēšanu, kā arī atkārtotās verificēšanas periodiskumu un tās pagarināšanas kārtību.

³ Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2010-71-01](#) 11. punkts un 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā [Nr. 2015-19-01](#) 10. punkts.

⁴ Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā [Nr. 2009-111-01](#) 10. punkts; Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā [Nr. 2016-02-01](#) 5.punkts.

⁵ Rodiņa A. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 20. lpp.

⁶ Satversmes tiesas 2021.gada 10.decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā [Nr.2021-11-01](#) 11.1.punkts.

⁷ [Par mērījumu vienotību](#). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis. 11.03.1997. 69/70; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 10.04.1997. 7. Pieņemts: 27.02.1997. Stājas spēkā: 25.03.1997.

levērojot minēto, Ministru kabinets 2024.gada 14.maijā izdeva Noteikumus. Noteikumi aizstāja Ministru kabineta 2007.gada 9.janvāra noteikumus Nr.40 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"⁸.

Noteikumu pielikums satur valsts metroloģiskai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu, kurā norādīti mērīšanas līdzekļi un to verificēšanas periodiskums.

Lietā Nr.2025-40-03 Pieteikuma iesniedzēja ir apstrīdējusi Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunkta atbilstību Satversmes 1. pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunkts noteic:

"4. Šķidruma un gāzes patēriņa un tilpuma mērīšanas līdzekļi: [..]

4.5. mehāniskie ūdens patēriņa skaitītāji, izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus [mērīšanas līdzekļa nosaukums] reizi 4 gados [verificēšanas periodiskums (ne retāk kā)]

4.6. elektromagnētiskie un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāji, izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus [mērīšanas līdzekļa nosaukums] reizi 6 gados [verificēšanas periodiskums (ne retāk kā)]".

Kā redzams no minētā regulējuma, tad gan Noteikumu pielikuma 4.5. gan arī 4.6.apakšpunkts satur kā mērīšanas līdzekļa nosaukumu, kas pakļauts valsts metroloģiskajai kontrolei, un konkrētu verificēšanas periodiskumu, tā arī Ministru kabineta noteiktu izņēmumu. Proti, uz mehāniskajiem ūdens patēriņa skaitītājiem netiek attiecināta nepieciešamība veikt to verifikāciju ne retāk kā reizi 4 gados, ja tie uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos. Arī uz elektromagnētiskajiem un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītājiem netiek attiecināta prasība tos verificēt ne retāk kā reizi 6 gados, ja tie ir uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos. Tātad aplūkojamās normas vienlaikus paredz gan pienākumu veikt attiecīgo skaitītāju verifikāciju noteiktā periodā, gan arī izņēmumu no šāda pienākuma.

Pieteikuma iesniedzēja Pieteikumā norāda, ka ir kapitālsabiedrība, kuras saimnieciskā darbība ir laboratorijas darbība un ūdens patēriņa skaitītāju nomaiņa.⁹ Pieteikumā Pieteikuma iesniedzēja ir uzsvērusi, ka daudzdzīvokļu dzīvojamo māju ūdens skaitītāju verificēšanas tirgus segments veido

⁸ Ministru kabineta 2007.gada 9.janvāra noteikumi Nr.40 "[Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu](#)". Latvijas Vēstnesis. 11.01.2007. 7. Pieņemts: 09.01.2007. Stājas spēkā: 12.01.2007. Zaudē spēku: 15.07.2024.

⁹ Pieteikuma 10.punkts.

90% no tās kopējā tirgus, kas ar Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunktu nepamatoti likvidēts un tādejādi rada Pieteikuma iesniedzējas Satversmes 1.pantā un 105.panta pirmajos trīs teikumos noteikto pamattiesību aizskārumu.¹⁰

Pieteikumā nekādā mērā nav pamatots un skaidrots tas, kādā veidā Noteikumu pielikuma 4.5.apakšpunktā noteiktais, ka mehāniskie ūdens patēriņa skaitītāji, kas nav uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, verificējami ne retāk kā reizi 4 gados, aizskar Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības. Analogisks secinājums attiecināms arī uz Noteikumu pielikuma 4.6.apakšpunktā noteikto, ka elektromagnētiskie un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāji, kas nav uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, ir verificējami ne retāk kā reizi 6 gados.

Minētais regulējums ir labvēlīgs Pieteikuma iesniedzējai, jo tas paredz vispārīgu nepieciešamību valsts metroloģiskai kontrolei pakļaut noteiktus mērīšanas līdzekļus, kā arī noteic to verificēšanas periodiskumu. Tas nozīmē, ka Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6. apakšpunkta noteikumi, kas paredz nepieciešamību verificēt ūdens skaitītājus un noteic verificācijas periodiskumu, nodrošina Pieteikuma iesniedzējai iespēju sniegt šādus pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. No tā secināms, ka ne viss Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6. apakšpunkta regulējums aizskar Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības. Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības varētu aizskart Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunktā noteiktais izņēmums, bet ne vispārīga ūdens skaitītāju verificācijas prasības esamība.

Atšķirīga nostāja varētu radīt arī Pieteikuma iesniedzējas konstitucionālās sūdzības iesniegšanas mērķim pretēju rezultātu. Proti, gadījumā, ja Satversmes tiesa atzītu par prettiesisku Noteikumu pielikuma 4.5.apakšpunktu un 4.6.apakšpunktu pilnībā, tad tie tiktu izslēgti no tiesību sistēmas.¹¹ Tas nozīmē, ka Noteikumu pielikums vairs neparedzētu nepieciešamību ne retāk kā reizi 4 gados veikt mehānisko ūdens patēriņa skaitītāju verificāciju, kā arī nenoteiktu nepieciešamību ne retāk kā reizi 6 gados veikt elektromagnētisko un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāju verificāciju. Tādejādi tiesību sistēma vispār nenoteiktu nepieciešamību verificēt ūdens patēriņa skaitītājus, kas, ievērojot Pieteikuma iesniedzējas darbības specifiku un Pieteikumā ietverto, nekādā mērā neattaisnotu vēršanos Satversmes tiesā. Racionāla pieteicēja rīcības standarts, kas izriet no pamattiesību aizskāruma esamības kā primārā priekšnoteikuma konstitucionālajai tiesvedībai pēc privātpersonas

¹⁰ Pieteikuma 13. un 17.punkts.

¹¹ Rodiņa A. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 96.lpp.

pieteikuma, vispārīgi neparedz tādas adresātam labvēlīgas tiesību normas apstrīdēšanas iespēju, kas nerada pamattiesību aizskārumu.

Tādejādi, ievērojot Satversmes tiesas likuma 29.panta pirmās daļas 3.punktu un 20.panta piektās daļas 3.punktu, tiesvedība lietā Nr.2025-40-03 daļā par Noteikumu pielikuma 4.5.apakšpunktā ietverto vārdu “mehāniskie ūdens patēriņa skaitītāji,” un “reizi 4 gados”, kā arī 4.6.apakšpunktā ietverto vārdu “elektromagnētiskie un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāji,” un “reizi 6 gados” atbilstību Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem būtu izbeidzama.

2.Apstrīdētās normas

Ievērojot iepriekš minēto, lietā Nr.2025-40-03 ir izvērtējama Noteikumu pielikuma 4.5.apakšpunktā ietverto vārdu: “izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus” un 4.6.apakšpunktā ietverto vārdu: “izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus”, turpmāk – Apstrīdētās normas, atbilstība Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem.

Minētais regulējums paredz izņēmumu no vispārīgās prasības veikt uzstādīto ūdens skaitītāju verifikāciju ar noteiktu verifikācijas periodiskumu. Tātad Satversmes tiesai ir jāvērtē Ministru kabineta noteiktā izņēmuma atbilstība Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Proti, ir jānoskaidro, vai kārtība, kas paredz mehānisko, elektromagnētisko un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāju, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, nepakļaušanu verifikācijai, atbilst Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem.

Apstrīdētās normas, kas ir formulētas kā izņēmumi no vispārīgās ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas prasībām, raksturo vairāki aspekti. Pirmkārt, Apstrīdētās normas nav tieši attiecinātas uz ūdens patēriņa skaitītāju tehniskajiem, kvalitātes vai citiem parametriem. Tas nozīmē, ka izņēmums no pienākuma verificēt ūdens patēriņa skaitītājus nav sasaistīts ar vēšanos pret neprecīzu un nepareizu mērījumu negatīvajām sekām likuma “Par mērījumu vienotību” 2.panta pirmās daļas izpratnē. Otrkārt, Apstrīdētās normas verifikācijas prasības izņēmumu attiecina tikai uz tiem ūdens skaitītājiem, kas uzstādīti noteiktos objektos - daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos. Tas nozīmē, ka vienlaikus Apstrīdētās normas ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas pienākumu attiecībā uz visiem citiem objektiem, kur tie ir uzstādīti, neskar – šāda prasība saglabājas. Treškārt, Apstrīdētās normas, kas ietvertas Noteikumu pielikuma 4.5. apakšpunktā un 4.6.apakšpunktā, redakcionāli ir identiskas. Proti, Ministru kabinets attiecībā uz visiem ūdens patēriņa skaitītājiem ir

paredzējis tikai viena veida izņēmumu – verifikācijas nepieciešamības neattiecināšanu uz visa veida ūdens patēriņa skaitītājiem, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos.

Kā redzams, tad Apstrīdētās normas ir ietvertas Noteikumu pielikuma 4.5.apakšpunktā un 4.6.apakšpunktā, kas nozīmē, ka Satversmes tiesai, ņemot vērā izskatāmās lietas būtību, ir jānosaka efektīvākā pieeja Apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanai. Lai arī Apstrīdētās normas, kas ietvertas Noteikumu pielikuma 4.5. apakšpunktā un 4.6.apakšpunktā, attiecas uz dažādiem ūdens patēriņa skaitītājiem, tomēr abas Apstrīdētās normas pēc būtības regulē vienu un to pašu tiesību jautājumu.¹² Proti, noteic izņēmumu neattiecināt verifikācijas nepieciešamību un tās periodiskumu uz tādiem mehāniskajiem, elektromagnētiskajiem un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītājiem, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos.

Tas nozīmē, ka Satversmes tiesai būtu jāvērtē abu Apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem vienlaikus.

3. Ar Apstrīdētajām normām noteiktā Satversmes 105.pantā garantēto pamattiesību ierobežojuma raksturojums

Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu ir visas mantiska rakstura tiesības, kuras persona var izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas.¹³ Minētā konstitucionālā ranga garantija ietver īpašnieka tiesības izmantot viņam piederošo īpašumu pēc saviem ieskatiem, kā arī gūt no tā ekonomisku labumu.¹⁴ Latvijas konstitucionālā tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 105.pants paredz visaptverošu mantiska rakstura tiesību garantiju un neaprobežojas vienīgi ar Civillikumā reglamentētajām īpašuma tiesībām.¹⁵

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka ar „tiesībām uz īpašumu” saprotamas visas mantiska rakstura tiesības, kuras tiesīgā persona var izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas un Satversmes 105 pantā noteikto tiesību uz īpašumu saturā ietilpst arī dažādas ekonomiskās intereses, tostarp komercdarbības veikšana.¹⁶

¹² Satversmes tiesas 2025.gada 12.jūnija sprieduma lietā [Nr.2024-17-03](#) 11.punkts.

¹³ Satversmes tiesas 2011.gada 30.marta sprieduma lietā [Nr.2010-60-01](#) 17.1.punktu, Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā [Nr. 2019-37-0103](#) 15.2. punkts.

¹⁴ Satversmes tiesas 2024. gada 3. jūlija sprieduma lietā [Nr. 2022-44-01](#) 14.2.punkts.

¹⁵ Satversmes tiesas 2012.gada 7.jūnija sprieduma lietā [Nr.2011-19-01](#) 9.punkts.

¹⁶ Satversmes tiesas 2010. gada 20. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā [Nr. 2009-100-03](#) 8.2. punkts un 2011. gada 30. marta sprieduma lietā [Nr. 2010-60-01](#) 17.1. punkts.

Satversmes tiesas uzmanība tiek vērsta uz to, ka lietā Nr. 2025-40-03 sākotnēji nozīme piešķirama ar Apstrīdētajām normām noteiktā pamattiesību ierobežojuma vērtējumam pēc būtības.

Apstrīdētās normas noteic, ka uz mehāniskajiem, elektromagnētiskajiem un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītājiem, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos, nav attiecināma verifikācijas prasība. Tas nozīmē, ka šādu skaitītāju verifikācija ir brīva izvēle, kas tādejādi dzīvokļu īpašniekiem vai valdītājiem nenoteic pienākumu saņemt verifikācijas pakalpojumus no šādu pakalpojumu sniedzējiem. Pieteikuma iesniedzēja ir verifikācijas pakalpojumu sniedzējs, kas līdz šim ir sniedzis šādus pakalpojumus.

Tas nozīmē, ka attiecībā uz to tirgus daļu, ko veidoja daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji, Pieteikuma iesniedzēja komercdarbība var saskarties ar kritumu, taču tas nenozīmē, ka šī tirgus daļa Pieteikuma iesniedzējai ir zudusi pilnībā. Proti, mājsaimniecības, kurās daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos ir uzstādīti ūdens patēriņa skaitītāji, joprojām ir tiesīgas izmantot Pieteikuma iesniedzējas sniegtos pakalpojumus, ja saskata šādu nepieciešamību.

Jāvērš Satversmes tiesas uzmanība arī uz to, ka Pieteikuma iesniedzējas komercdarbība ar Apstrīdēto normu pieņemšanu un piemērošanu netiek pārtraukta vai izbeigta, jo Pieteikuma iesniedzēja var turpināt sniegt pakalpojumus gan Apstrīdēto normu tieši skartajā tirgus segmentā, gan, vēl jo vairāk – šo normu neskartajos tirgus segmentos.

Tādejādi ir secināms, ka Apstrīdētās normas aizskar Pieteikuma iesniedzējas Satversmes 105.pantā noteiktās tiesības uz īpašumu, jo var samazināt Pieteikuma iesniedzējas kā komersanta potenciālo klientu loku.

3.Ar Apstrīdētajām normām noteiktā pamattiesību ierobežojuma atbilstības Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem izvērtējums

Satversmes 1.pants noteic, ka: "Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika."

Satversmes 105.panta pirmie trīs teikumi tieši noteic, ka: "Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu."

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka gadījumā, ja lietā apstrīdēta tiesību normas atbilstība gan tiesiskās palāvības aizsardzības principam, gan Satversmes 105. pantam, apstrīdētās normas atbilstība Satversmes 1. pantam jāvērtē kopsakarā ar Satversmes 105. pantu.¹⁷

Latvijas konstitucionālā tiesa ir norādījusi, ka, lai izvērtētu Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitāti, jānoskaidro, vai tas ir noteikts ar likumu, vai tas ir noteikts leģitīma mērķa labad un vai tas atbilst samērīguma principam.¹⁸

3.1 Apstrīdētajās normās paredzētais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, vērtējot tiesību uz īpašumu ierobežojuma konstitucionalitāti, vispirms ir jāpārbauda, vai ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu un tādā likumdošanas procesā, kas atbilst labas likumdošanas principam.¹⁹ Kā savulaik norādījusi Latvijas konstitucionālā tiesa, tad pamattiesību ierobežojums atbilst kritērijam “noteikts saskaņā ar likumu”, ja: a) tas noteikts nacionālajās tiesībās; b) šāds likums personai ir pieejams; c) tas ir pietiekami skaidri formulēts.²⁰

Satversmes tiesa vairākkārt ir atzinusi, ka tiesības uz īpašumu var ierobežot arī ar Ministru kabineta noteikumiem.²¹ Izpildvaras tiesības izdot ārējus normatīvos aktus, kas ierobežo īpašuma tiesības, sniedzas vien tiktāl, ciktāl likumā tai ir piešķirts attiecīgs pilnvarojums.²²

Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, ka Apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, jo tās ir izdotas, neievērojot likumdevēja deleģējuma mērķi, pārkāpjot patvaļas aizlieguma principu, kā arī neizvērtējot alternatīvus risinājumus.²³

¹⁷ Satversmes tiesas 2010. gada 6. decembra sprieduma lietā [Nr. 2010-25-01](#) 4. punkts un 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2010-71-01](#) 15. punkts.

¹⁸ Satversmes tiesas 2010. gada 6. decembra sprieduma lietā [Nr. 2010-25-01](#) 5. punkts.

¹⁹ Satversmes tiesas 2024. gada 15. februāra sprieduma lietā [Nr. 2023-04-0106](#) 17. punkts.

²⁰ Satversmes tiesas 2009. gada 4. februāra sprieduma lietā [Nr. 2008-12-01](#) 10.1. punkts, Satversmes tiesas 2008. gada 22. decembra sprieduma lietā [Nr. 2008-11-01](#) 11.1. punkts.

²¹ Satversmes tiesas 2022. gada 27. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2021-31-0103](#) 32. punkts.

²² Satversmes tiesas 2024. gada 12. decembra sprieduma lietā [Nr. 2023-46-03](#) 11. punkts.

²³ Pieteikuma 58.-62. punkts.

Ministru kabinets ir norādījis, ka Apstrīdētās normas ir izdotas, pamatojoties uz likumu, jo likuma "Par mērījumu vienotību" 7.panta otrā daļa likumdevēja noteiktu pilnvarojumu Ministru kabinetam.²⁴

Kā norādījusi Satversmes tiesa, tad, lai apstrīdētā norma būtu uzskatāma par pienācīgā kārtībā pieņemtu normatīvo aktu, Ministru kabineta noteikumiem ir jāatbilst vairākiem kritērijiem, pirmkārt, Ministru kabinetam noteikumu izdošanai ir nepieciešams īpašs likuma normā ietverts likumdevēja pilnvarojums, kura formulējumā ietverti galvenie šī pilnvarojuma virzieni.²⁵ Otrkārt, Ministru kabineta noteikumos, ņemot vērā to, ka izpildvara izdod noteikumus, lai veicinātu likumu īstenošanu, nedrīkst ietvert tādas normas, kas nav uzskatāmas par palīgīdzekļiem likuma normas īstenošanai.²⁶ Treškārt, Ministru kabinets var izdot noteikumus tikai likumā noteiktajos gadījumos, likuma ietvaros, un šie noteikumi nevar būt pretrunā ar Satversmi un citiem likumiem.²⁷ Ceturtkārt, Ministru kabineta noteikumiem ir jābūt publicētiem un pietiekami skaidri formulētiem, lai tajos ietverto normu adresāts varētu izprast savas tiesības un pienākumus.²⁸

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesību normas spēkā esamības priekšnoteikums ir tās pieņemšanas kārtības ievērošana.²⁹ Latvijas konstitucionālā tiesa ir uzsvērusi, ka, lai noskaidrotu, vai Ministru kabinets, pieņemot apstrīdēto normu, rīkojies Saeimas piešķirtā pilnvarojuma robežās, vispirms jāizvērtē, vai likumdevējs ir pilnvarojis Ministru kabinetu noregulēt attiecīgo jautājumu.³⁰ Ja likumā ir ietverta pilnvarojošā norma, ir jānoskaidro pilnvarojuma mērķis, saturs un apjoms, jo deleģējošai normai ir jāidentificē likumdošanas deleģējuma mērķis, saturs un apjoms tik skaidri, lai būtu saprotams, kādus noteikumus valdība var izdot.³¹

Likuma "Par mērījumu vienotību" 7.panta otrā daļa noteic, ka: "Valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu, norādot to pirmreizējo verificēšanu, kā arī atkārtotās verificēšanas periodiskumu un tās pagarināšanas kārtību, apstiprina Ministru kabinets." No minētā regulējuma secināms, ka likumdevējs ir pilnvarojis Ministru kabinetu apstiprināt valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu, norādot to pirmreizējo verificēšanu,

²⁴ Atbildes raksta 4.punkts.

²⁵ Satversmes tiesas 2005.gada 21.novembra sprieduma lietā [Nr.2005-03-0306](#) 9.punkts.

²⁶ Satversmes tiesas 2001.gada 3.aprīļa sprieduma lietā [Nr.2000-07-0409](#) 5.punkts.

²⁷ Satversmes tiesas 1998.gada 10.jūnija spriedums lietā Nr.04-03 (98).

²⁸ Satversmes tiesas 2002.gada 20.maija spriedums lietā [Nr.2002-01-03](#).

²⁹ Satversmes tiesas 2005. gada 21. septembra sprieduma lietā [Nr. 2005-03-0306](#) 10.4. punkts.

³⁰ Satversmes tiesas 2007. gada 9. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2007-04-03](#) 17.punkts.

³¹ Satversmes tiesas 2007. gada 9. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2007-04-03](#) 17.punkts.

kā arī atkārtotās verificēšanas periodiskumu un tās pagarināšanas kārtību. Ar to jāsaprot ne tikai pilnvarojums šādu sarakstu apstiprināt, bet arī korigēt, ja tas ir nepieciešams.

Lietā Nr.2024-40-03 ir īpaši nozīmīgi uzsvērt, ka Ministru kabinetam, lemjot par Apstrīdēto normu saturu, bija jāņem vērā ne tikai likumdevēja deleģējuma mērķis, bet arī tiesiskās sistēmas vienotības princips.

Kā norādījusi Satversmes tiesa, tad būtiska demokrātiskas tiesiskas valsts principa sastāvdaļa ir tiesiskās sistēmas vienotība, kas nozīmē to, ka valstī ir jāpastāv savstarpēji saskaņotām tiesību normām, kas harmoniski darbojas vienotas tiesību sistēmas ietvaros.³² Noteikumu pielikumā ietvertās Apstrīdētās normas nepastāv atrauti no tiesību sistēmas un citiem normatīvajiem aktiem, kā arī sabiedrības vajadzībām.

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka: “[..] atbilstoši racionāla likumdevēja principam un tiesību sistēmas vienotības principam likumdevējs pieņem savstarpēji saskaņotas tiesību normas, kas harmoniski darbojas visas tiesību sistēmas ietvaros. Tādēļ, vērtējot Ministru kabineta noteikumu normu satversmību, jāņem vērā tas, ka likumdevējs vienmēr uzdod tā neregulētās tiesiskās attiecības Ministru kabinetam konkretizēt tādā veidā, lai tās atbilstu vispārējiem tiesību principiem, tostarp samērīguma principam, un citām Satversmes normām, Eiropas Savienības tiesībām un starptautiskajām tiesībām.”³³

Latvijas konstitucionālā tiesa ir atzinusi, ka: “Īstenojot likumdevēja noteikto pilnvarojumu, Ministru kabinets izpilda likumdevēja pieņemto tiesību normu, tādēļ Ministru kabinetam šajā procesā ir pienākums izmantot tādas juridiskās metodes, kas respektē valsts varas dalīšanā pastāvošās līdzsvara un atsvara attiecības. Proti, Ministru kabinetam, apzinoties un izmantojot tiesību avotu daudzveidību, ir jāveic ne tikai gramatiska, bet arī sistēmiska, vēsturiska un teleoloģiska pilnvarojošās normas interpretācija. Tas izriet ne vien no tiesiskuma un varas dalīšanas principiem kā demokrātiskas tiesiskas valsts esības pamata, bet arī no racionāla likumdevēja principa. Proti, Ministru kabinetam, raugoties, vai tā izdotās tiesību normas atbilst likuma normā ietvertajam likumdevēja pilnvarojumam, jāņem vērā, ka likumdevējs pieņem savstarpēji saskaņotas tiesību normas, kas harmoniski darbojas visas tiesību sistēmas ietvaros. Turklāt dažādos normatīvajos aktos ietvertas tiesību normas ir jāinterpretē kā vienotu tiesību sistēmu veidojošas.”³⁴

³² Satversmes tiesas 2018. gada 18. decembra sprieduma lietā [Nr. 2016-04-03](#) 21.2. punkts.

³³ Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā [Nr. 2019-37-0103](#) 26.4.punkts.

³⁴ Satversmes tiesas Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā [Nr. 2019-37-0103](#) 29.3.punkts.

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka "Tikai interpretējot likumdevēja doto pilnvarojumu visas tiesību sistēmas ietvarā, Ministru kabinets var izdot ilgtspējīgu tiesisko regulējumu, kas citstarp tādējādi atbilst labas likumdošanas principam."³⁵

Kā atzinusi Satversmes tiesa, tad Ministru kabinetam ir jāveic arī pilnvarojošās normas augstākā un zemākā kritika, pārbaudot tās atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām un spēkā esību.³⁶ Turklāt Ministru kabinets drīkst izdot tikai tādas normas, kas sasniedz likumdevēja noteikto mērķi un nav pretrunā ar vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām, starptautiskajām un Eiropas Savienības tiesību normām, kā arī citiem likumiem.³⁷

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka demokrātiskā tiesiskā valstī procesam, kurā tiek pieņemts tāds normatīvais tiesību akts, kas ierobežo personas pamattiesības, vajadzētu sabiedrībā viest pārliecību, ka pieņemtais akts ir tiesisks, jo sabiedrībā jāveidojas pārliecībai par to, ka apstrīdētās normas pieņemšanas gaitā nepieciešamība ierobežot Satversmē noteiktās pamattiesības bija rūpīgi izsvērtas.³⁸ Likumdošanas procesam jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām formālajām prasībām, kā arī jāveicina personu uzticēšanās valstij un tiesībām.³⁹

Likuma "Par mērījumu vienotību" 1.panta 7.punkts skaidro, kas ir mērīšanas līdzeklis, proti, tā ir ierīce, kura paredzēta mērījumu veikšanai patstāvīgi vai kopā ar papildu ierīcēm. Vārds "saraksts" nozīmē uzskaitījumu, kurā secīgi ietverts noteikts saturs.⁴⁰ Tātad likumdevējs ir pilnvarojis Ministru kabinetu apstiprināt to mērīšanas līdzekļu secīgu uzskaitījumu, kuri ir pakļauti valsts metroloģiskajai kontrolei.

Likuma "Par mērījumu vienotību" 2.panta pirmā daļa noteic, ka: "Šā likuma mērķis ir nodrošināt mērījumu vienotību Latvijas Republikā, lai aizsargātu cilvēka dzīvību un veselību, vidi un patērētāju no neprecīzu un nepareizu mērījumu negatīvajām sekām un veicinātu valsts ekonomikas un starptautiskās sadarbības attīstību." No šī regulējuma, pirmkārt, secināms, ka likumdevējs ir vēlējies nodrošināt mērījumu vienotību valstī ar nolūku aizsargāt cilvēka dzīvību, veselību, vidi un patērētāju tiesības no neprecīzu un nepareizu mērījumu sekām. Otrkārt, likumdevējs, vēršoties pret neprecīzu

³⁵ Satversmes tiesas 2020. gada 20. marta sprieduma lietā [Nr. 2019-10-0103](#) 32.3.1. punkts.

³⁶ Satversmes tiesas Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā [Nr. 2019-37-0103](#) 29.3.punkts.

³⁷ Satversmes tiesas 2020. gada 20. marta sprieduma lietā [Nr. 2019-10-0103](#) 32.3.1. punkts.

³⁸ Satversmes tiesas 2009. gada 26. novembra sprieduma lietā [Nr. 2009-08-01](#) 17.2. punkts.

³⁹ Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā [Nr. 2017-17-01](#) 21.3.punkts.

⁴⁰ Latviešu literārās valodas vārdnīca. 1.–8. Rīga, Zinātne, 1972.–1996.

un nepareizu mērījumu negatīvajām sekām, ir vēlējies veicināt valsts ekonomiku un starptautiskās sadarbības attīstību.

Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka ar pilnvarojuma mērķi saprot to, ko likumdevējs centies panākt, piešķirot Ministru kabinetam tiesības noregulēt attiecīgo jautājumu.⁴¹ Ar likumdevēja doto pilnvarojumu izpildvarai jāsaprot ne tikai viena konkrēta, lakoniska tiesību norma, bet paša likuma būtība un mērķi.⁴² Turklāt likumdevēja dotais pilnvarojums nozīmē, ka izpildvarai, to īstenojot, jāīsteno tiesību sistēmas ietvaros.⁴³

Latvijas tiesiskais regulējums un tiesu praksē izdarītie secinājumi liecina par to, ka ūdens patēriņa skaitīju uzstādīšana, rādījumu esamība un precizitāte, kā arī to izmantošana ir patērētāju, ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju un citu personu interesēs. Minēto pamato virkne argumentu un apsvērumu.

Likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju"⁴⁴ 1.panta 1.punkts noteic, ka daudzdzīvokļu māja ir dzīvojamā māja, kurā saskaņā ar mājas inventarizācijas plānu ir vairāk nekā viens dzīvoklis, mākslinieka darbnīca vai neapdzīvojamā telpa, un mājai funkcionāli piederīgās palīgēkas un būves.

Dzīvokļa īpašuma likuma⁴⁵ 10.panta pirmās daļas 3.punkts noteic dzīvokļa īpašnieka pienākumu norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem – tajā skaitā par ūdeni.

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 1.punkta "b)" apakšpunkta noteikumi paredz, ka ūdensapgādes nodrošināšana ir viena no obligāti veicamajām dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbībām.

Detalizētāks regulējums ir ietverts Ministru kabineta 2008.gada 9.decembra noteikumu Nr.1013 "Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu"⁴⁶ regulējumā. Minētie noteikumi noteic kārtību, kādā tiek

⁴¹ Satversmes tiesas 2007. gada 9. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2007-04-03](#) 19. punkts.

⁴² Satversmes tiesas 2011. gada 11. janvāra sprieduma lietā [Nr. 2010-40-03](#) 10.4. punkts.

⁴³ Satversmes tiesas 2025. gada 30. jūnija sprieduma lietā [Nr. 2024-23-01](#) 12.punkts.

⁴⁴ [Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju](#). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis. 11.07.1995.103; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 24.08.1995. 16. Pieņemts: 21.06.1995. Stājas spēkā: 25.07.1995.

⁴⁵ [Dzīvokļa īpašuma likums](#). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis. 17.11.2010. 183. Pieņemts: 28.10.2010. Stājas spēkā: 01.01.2011.

⁴⁶ [Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu](#). MK noteikumi Nr.1013. Latvijas Vēstnesis, 197, 18.12.2008.

veikta samaksa par daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamajiem ūdensapgādes pakalpojumiem, ja pakalpojums tiek sniegts ar valsts dzīvojamās mājas valdītāja vai pašvaldības starpniecību (1.1.apakšpunkts), paredz tiesības pārvaldniekam, tā pilnvarotai personai, vai saskaņā ar dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumu citai pilnvarotai personai pārbaudīt atsevišķajā īpašumā uzstādīto ūdens patēriņa skaitītāju rādījumus, darbību un plombu tehnisko stāvokli (10.punkts), paredz prasības ūdens patēriņu uzskaitīšanā izmantojamajiem skaitītājiem (14.punkts), paredz dzīvokļu īpašnieku kopības tiesības noteikt kārtību vienotai ūdens patēriņa uzskaites sistēmai (14.¹ punkts) u.c.

Jāakcentē arī tas, ka paralēli Apstrīdētajām normām, pastāv Ministru kabineta 2016. gada 12. aprīļa noteikumi Nr.212 "Mērīšanas līdzekļu metroloģiskās prasības un to metroloģiskās kontroles kārtība",⁴⁷ kuru 1.punktā ir noteikts, ka: "Noteikumi nosaka būtiskās metroloģiskās prasības valsts metroloģiskai kontrolei pakļautajiem mērīšanas līdzekļiem – ūdens patēriņa skaitītājiem [...]". Tādejādi pati izpildvara atkārtoti akcentē, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir pakļaujami valsts metroloģiskai kontrolei, kas kā vispārīgs princips ir saglabāts arī Noteikumu pielikuma 4.5. un 4.6.apakšpunktā, bet arī izņēmumu Apstrīdēto normu veidolā. Šajā kontekstā arī jāuzsver, ka Ministru kabinets, pieņemot Apstrīdētās normas, nav vēlējis pasargāt, piemēram, savrupmāju iedzīvotājus no neefektīvas ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas sistēmas nelabvēlīgajām ekonomiskajām sekām. Tādejādi Ministru kabinets nav ievērojis tiesību sistēmas vienotības principu, jo nekas neliecina par to, ka tie individuālie ūdens patēriņa skaitītāji, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos, tehnoloģiski vai kvalitatīvi, ja raugās no to verifikācijas perspektīvas, atšķirtos no, piemēram, savrupmājās uzstādītajiem.

Jāvērš Satversmes tiesas uzmanība uz to, ka Eiropas Savienības energoefektivitātes mērķi un uzdevumi citstarp arī paredz nepieciešamību precīzi uzskaitīt patērēto karsto ūdeni, kā arī dalībvalstīm ieviest verificēšanas un kontroles sistēmas.⁴⁸

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam⁴⁹ viens no energoefektivitātes pasākumiem citstarp ir arī racionāls ūdens patēriņš (234.punkts). Minētajā plānā enerģētiskās neatkarības un enerģijas nodrošinājuma kontekstā ir norādīts, ka: "Centralizētās siltumenerģijas

⁴⁷ Ministru kabineta 2016. gada 12. aprīļa noteikumi Nr.212 "[Mērīšanas līdzekļu metroloģiskās prasības un to metroloģiskās kontroles kārtība](#)". Latvijas Vēstnesis. 14.04.2016. 72. Pieņemts: 12.04.2016. Stājas spēkā: 20.04.2016.

⁴⁸ Eiropas Savienības Padome. [Eiropas parlamenta un Padomes 2023.gada 13.septembra Direktīvas \(ES\) 2023/1791 par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu \(ES\) 2023/955](#) Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. 20.9.2023. L 231/1

⁴⁹ [Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam](#).

ražošana ir būtiska enerģētikas sastāvdaļa, kas veido vairāk kā pusi no primāro energoresursu patēriņa, nodrošinot Latvijas iedzīvotāju vajadzības pēc siltuma ziemas periodā, kā arī karstā ūdens.” Minētais liecina par to, ka patērētā ūdens, īpaši karstā ūdens, uzskaitē ir nozīme arī energoefektivitātes un nodrošinājuma kontekstā.

Tādejādi tiesību sistēma ir vērsta uz to, lai pakalpojuma saņēmējs norēķinātos par saņemto pakalpojumu, pakalpojuma sniedzējs saņemtu samaksu par sniegto pakalpojumu, tiktu ievērotas arī trešo personu tiesības un intereses, kā arī tiktu sasniegti vides un energoefektivitātes mērķi. Tādejādi nozīme ir iespējām fiksēt patērētā ūdens apjomu, kā arī iespējām to paveikt precīzi.

Kā minēts iepriekš, tad Apstrīdētās normas nav aplūkojamas atrauti no tiesību sistēmas, kā arī sabiedrības vajadzībām un faktiskās situācijas. Latvijas Republikas Saeima ar 2020. gada 2. jūlija lēmumu Nr. 418/Lm13 apstiprināja Latvijas nacionālo attīstības plānu 2021.-2027.gadam,⁵⁰ kura 116.punktā ir tieši norādīts: “Lielāko īpatsvaru (58 %) Latvijas dzīvojamā fonda struktūrā veido daudzdzīvokļu (trīs un vairāk dzīvokļu) dzīvojamās ēkas, kur vairāk nekā 90 % ēku ir celtas pirms 1990. gada. (Valsts kadastra informācijas sistēmas dati)”. Tādejādi secināms, ka lielāko daļu Latvijas dzīvojamā fonda veido daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas ar vērā ņemamu nolietojumu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt arī šo ēku ūdensapgādes sistēmu darbību. Šie aspekti ir jāņem vērā ne tikai kontekstā ar ūdens patēriņa uzskaiti daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos, bet arī sasaistē ar ūdens patēriņa starpībām, kas rodas dažādu iemeslu dēļ.

Satversmes tiesa, vērtējot ūdens patēriņa starpības segšanas tiesisko regulējumu, ir tieši norādījusi, ka personai ir pienākums tai piederošajā dzīvojamās mājas dzīvokļa īpašumā uzstādīt ūdens patēriņa skaitītāju.⁵¹ Minētajā lietā Latvijas konstitucionālā tiesa uzsvēra, ka: “[..] noteikt konkrētā dzīvokļa īpašumā patērēto ūdens daudzumu nav iespējams, ja tajā ūdens patēriņa skaitītājs vispār nav uzstādīts un līdz ar to ticamus ūdens patēriņa rādījumus nav iespējams iegūt.”⁵² Aplūkotajā Satversmes tiesas lietā ir secināts arī tas, ka ūdens patēriņa skaitītāju jutība, uzstādīšanas prasību neievērošana, attiecīgā dzīvokļa īpašnieka negodprātīga rīcība vai ar dzīvokļa īpašnieka rīcību nesaistīti faktori, piemēram, ūdensapgādes sistēmas avārijas, ūdens zudumi remontdarbu laikā, ir tie faktori, kas visi ir ņemami vērā, ja vērtē ūdens patēriņa starpības segšanas tiesisko regulējumu.⁵³

⁵⁰ [Latvijas nacionālās attīstības plāns 2021.-2027.gadam.](#)

⁵¹ Satversmes tiesas 2025.gada 12.jūnija sprieduma lietā [Nr.2024-17-03](#) 12.punkts.

⁵² Satversmes tiesas 2025.gada 12.jūnija sprieduma lietā [Nr.2024-17-03](#) 14.punkts.

⁵³ Satversmes tiesas 2025.gada 12.jūnija sprieduma lietā [Nr.2024-17-03](#) 14.punkts.

Ūdens starpības segšanas tiesiskais regulējums Satversmes tiesā ir ticis vērtēts arī iepriekš. Proti, Satversmes tiesa ir analizējusi ūdens starpības segšanas kārtību kontekstā ar uzstādīta ūdens patēriņa skaitītāja rādījumu nenodošanu, kas ir dzīvokļa īpašnieka pienākums.⁵⁴ Tādejādi arī precīzi uzstādīti, tehniskā kārtībā esoši, attiecīgā dzīvokļa īpašnieka vai valdītāja negodprātīgas rīcības neskarti, kā arī ārēju faktoru neietekmēti ūdens patēriņa skaitītāji var nenodrošināt to uzstādīšanas un darbības mērķa sasniegšanu, ja to rādījumus nenolasa un nenodod.

Satversmes tiesas 2026.gada 9. jūnija spriedumā lietā Nr. 2025-35-03 "Par Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumu Nr. 1013 "Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu" 19.14. apakšpunkta (redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam" Latvijas konstitucionālā tiesa ir norādījusi vairākus nozīmīgus aspektus, kuriem var būt nozīme arī lietā Nr.2025-40-03. Proti, Satversmes tiesa ir norādījusi, ka: "[...] verificēšanas kā darbību kopuma būtība ir konstatēt un apstiprināt to, ka valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautie mērīšanas līdzekļi atbilst noteiktajām prasībām [...]", kā arī to, ka: "[...] pilnīgi precīzi noteikt attiecīgajā dzīvoklī patērēto ūdens daudzumu var nebūt iespējams, ja persona nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti."⁵⁵

Jāvērš Satversmes tiesas uzmanība uz Vācijas Federālās Augstākās tiesas praksē secināto, ka: "Ja ekspluatācijas izmaksu norēķinā iekļautie patēriņa rādījumi ir balstīti uz verificētas (kalibrētas) mērierīces nolasījumiem, pastāv faktiskā prezumpcija, ka šie rādījumi pareizi atspoguļo faktisko patēriņu. [...] Savukārt rādījumiem, kas nolasīti no mērierīces, kura nav verificēta vai kuras verificēšanas termiņš ir beidzies, šāda pareizības prezumpcija nepastāv."⁵⁶ Aplūkotsais tiesu prakses piemērs ir risinājis civiltiesisku strīdu starp privātpersonām savstarpējo norēķinu jautājumā par patērēto ūdeni. Šim aspektam ir būtiska nozīme arī lietā Nr.2025-40-03, jo neverificētu ūdens patēriņa skaitītāju izmantošana var vairojot civiltiesiska rakstura strīdu iespējamību starp privātpersonām un tādejādi papildus noslogot arī valsts tiesu sistēmu.

Akcentēšanas vērts ir Ministru kabineta 2015. gada 15. septembra noteikumu Nr. 524 "Kārtība, kādā nosaka, aprēķina un uzskaita katra dzīvojamās mājas īpašnieka maksājamo daļu par dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem" 34.punkts, kurā Ministru kabinets ir tieši noteicis, ka: "Par vienotas ūdens patēriņa uzskaites sistēmas ieviešanu dzīvokļu īpašnieku kopība

⁵⁴ Satversmes tiesas 2024.gada 12.decembra spriedums lietā [Nr.2023-46-03](#).

⁵⁵ Satversmes tiesas 2026.gada 9. jūnija spriedumā lietā [Nr. 2025-35-03](#) 13.punkts.

⁵⁶ Vācijas Federālās Augstākās tiesas 2010.gada 17.novembra sprieduma lietā [Nr. VIII ZR 112/10](#) 13.punkts.

izlemj līdz 2027. gada 1. janvārim, ņemot vērā pārvaldnieka veikto izvērtējumu par ekonomisko pamatotību attālināti nolasāmo ūdens patēriņa skaitītāju uzstādīšanai, kas ietver atvērta tipa datu attālinātu nolasīšanu.” Šajā kontekstā ir jāšaubās, ka ekonomiskā pamatotība kā kritērijs lēmuma pieņemšanai var tikt īstenots atrauti no speciālistu pārbaudītu un precīzu ūdens patēriņa skaitītāju izmantošanas.

Tātad secināms, ka:

- dzīvokļu īpašniekam ir pienākums uzstādīt ūdens patēriņa skaitītāju;
- bez ūdens patēriņa skaitītāja noteikt konkrētā dzīvokļa īpašumā patērēto ūdens daudzumu nav iespējams;
- ūdens patēriņa skaitītāju rādījumus var ietekmēt uzstādīšanas prasību neievērošana;
- uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji var būt tehniski defektīvi, tos var raksturot dažāda jutība, kā arī citi aspekti;
- uzstādīto ūdens patēriņa skaitītāju rādījumus var ietekmēt negodprātīga dzīvokļu īpašnieku rīcība;
- pat precīzi uzstādītu un pilnībā funkcionējošu ūdens patēriņa skaitītāju rādījumi var nedot iecerēto rezultātu – tos var nenolasīt un nenodot;
- ūdens patēriņu var ietekmēt ar dzīvokļos uzstādīto ūdens patēriņa skaitītāju darbību vai šo dzīvokļu īpašnieku rīcību nesaistīti faktori;
- ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanas kā darbību kopuma būtība ir konstatēt un apstiprināt to, ka valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautie mērīšanas līdzekļi atbilst noteiktajām prasībām;
- pilnīgi precīzi noteikt attiecīgajā dzīvoklī patērēto ūdens daudzumu var nebūt iespējams, ja persona nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti;
- pastāv relatīva prezumpcija, ka verificēta ūdens patēriņa skaitītāja rādījums ir precīzs, taču šāda prezumpcija nav attiecināma uz neverificētu ūdens patēriņa skaitītāju rādījumiem;
- Ministru kabinets ir noteicis termiņu, līdz kuram pieņemams ekonomiski pamatots lēmums par ekonomisko pamatotību attālināti nolasāmo ūdens patēriņa skaitītāju uzstādīšanai, kas ietver atvērta tipa datu attālinātu nolasīšanu, ko nevar skatīt atrauti no precīza un pārbaudīta mērinstrumenta principa.

Ievērojot minēto, Ministru kabinets, pilnībā atsakoties no noteiktos objektos uzstādītu ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanas, ir rīkojies ārpus likumdevēja deleģējuma robežām un atrauti no Latvijas tiesību sistēmas, kā arī deklarētajiem mērķiem vides un energoefektivitātes jomā, jo mazina patērētāju, ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju un citu personu interešu aizsardzības līmeni

apstākļos, kuros pastāv virkne citu nelabvēlīgu tiesisku un ekonomisku faktoru. Ministru kabinets, pieņemot Apstrīdētās normas, nav ņēmis vērā tiesību sistēmas vienotības principu, jo dzīvojamo māju apsaimniekošanas un pārvaldīšanas regulējums kopumā ir vērsts uz precīzu mērījumu nepieciešamību jebkura komunālā pakalpojuma kontekstā, Latvijas tiesiskais regulējums noteic principu par ūdens patēriņa skaitītāju pakļaušanu valsts metroloģiskai kontrolei.

Tādejādi Apstrīdētās normas ir izsludinātas, publiski pieejamas, kā arī pietiekami skaidri un saprotami formulētas, taču tās nav vērstas uz likumdevēja deleģējuma mērķa sasniegšanu un ir pretrunā tiesību sistēmas vienotības principam.

Tārad secināms, ka ar Apstrīdētajām normām noteiktais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

3.2 Ar Apstrīdēto normu noteiktā pamattiesību ierobežojuma legitīmais mērķis

Ikvienu pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs, proti, ierobežojums ir nosakāms svarīgu interešu – legitīma mērķa – labad.⁵⁷ Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka pienākums norādīt legitīmo mērķi Satversmes tiesas procesā visupirms ir institūcijai, kas ir izdevusi apstrīdēto aktu.⁵⁸

Ministru kabinets ir norādījis, ka Apstrīdētajām normām ir legitīms mērķis – citu personu aizsardzība, jo ar tām: “[..] primāri tiek risināts sabiedrībai svarīgs jautājums – iedzīvotāju (patērētāju) ekonomisko interešu aizsardzība un resursu izlietojuma efektivitāte, pasargājot patērētājus no neefektīva ūdens patēriņa individuālo skaitītāju atkārtotas verificēšanas procesa.”⁵⁹ Šajā kontekstā jānorāda, ka Ministru kabinets ir vēlējies aizsargāt tikai tos iedzīvotājus, kas mitinās daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļos, jo Apstrīdētās normas, kas formulētas kā īpašs izņēmums no vispārīgā principa, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir pakļaujami valsts metroloģiskai kontrolei, neattiecas uz citos objektos uzstādītajiem ūdens patēriņa skaitītājiem, piemēram, savrupnamos.

Saprotams, ka likumdevēja likumā “Par mērījumu vienotību” definētais legitīmais mērķis ir panākams ar dažādu paņēmienu palīdzību, ja vien tie ir vērsti uz mērījumu precizitātes vairošanu, ir sabiedrības interesēs un atspoguļo indivīda un sabiedrības tiesību un interešu līdzsvaru. Nav noliedzams arī tas, ka Ministru kabinetam, uz deleģējuma pamata lemjot par normatīvā akta saturu,

⁵⁷ Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā [Nr. 2005-19-01](#) 9. punkts

⁵⁸ Satversmes tiesas 2011. gada 25. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2011-01-01](#) 13.2. punkts.

⁵⁹ Atbildes raksta 5. punkts.

ir vienlaikus jāņem vērā arī ekonomiskie, sociālie un citi apsvērumi, taču ir jāņem vērā arī racionālie apsvērumi.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka: “Nav šaubu par to, ka tiesības un politika pamatlikumā ir cieši saistīti jēdzieni, jo tiesiskā valstī politika nevar būt pilnīgi brīva no tiesībām un arī likumdevēju varu un izpildvaru saista Satversmes prasības. Tiesiskā valstī Satversmes galvenais uzdevums ir nodrošināt to, ka demokrātiski izveidotām institūcijām piešķirtā valsts vara kļūst saistoša tikai tad, kad tā izteikta tiesību veidā. Tādējādi Satversme aizsargā personu tiesības, jo nodrošina gan to, ka prasība pēc veicamās darbības tiesiskuma ir saistoša visiem valsts varas atzariem, gan arī to, ka valsts vara netiek izmantota ļaunprātīgi.”⁶⁰

Ministru kabinets, reaģējot uz nepilnībām individuālo ūdens skaitītāju verifikācijas tirgū, ir apzināti atteicies tieši no to ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas, kas uzstādīti daudzīvokļu dzīvojamu māju dzīvokļos. Tātad nav veiktas darbības, lai sakārtotu verifikācijas pakalpojumu tirgu vai to reformētu, bet izlemts atteikties no verifikācijas kā tādas. Šāds solis pamatots ar iedzīvotāju ekonomiskajām interesēm un pūliņiem mazināt birokrātiju.

No minētā var nonākt pie atziņas, ka Apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir vērsts uz citu personu ekonomisko interešu aizsardzību, kā arī birokrātijas mazināšanu valstī. Šajā kontekstā gan jānorāda, ka likumdevējs, pilnvarojot Ministru kabinetu izdot metroloģiskai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu, nav deleģējis izpildvaru apkarot birokrātiju vai noteikt, ka lielākā daļa no valsts dzīvojamā fonda turpmāk netiks pakļauta saistošai kārtībai, kas nodrošina precīzu ūdens patēriņa uzskaiti. Likumdevēja deleģējums ir bijis vērsts uz patērētāja un pakalpojuma sniedzēja interešu aizsardzību, kas citstarp panākama ar precīzu un pārbaudītu ūdens patēriņa skaitītāju palīdzību.

Tātad secināms, ka ar Apstrīdētajām normām noteiktajam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīmi mērķi, taču tie nesaskan ar likumdevēja deleģējuma mērķi.

3.3 Ar Apstrīdēto normu noteiktā pamattiesību ierobežojuma samērīgums

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka, vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, vispirms jāpārbauda, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzītajiem līdzekļiem var sasniegt leģitīmo mērķi.⁶¹

⁶⁰ Satversmes tiesas 2005.gada 16.decembra sprieduma lietā [Nr. 2005-12-0103](#) 17.punkts.

⁶¹ Satversmes tiesas 2025. gada 28. marta sprieduma lietā [Nr. 2024-04-01](#) 20.punkts.

Jāvērš Satversmes tiesas uzmanība uz to, ka ar Apstrīdētajām normām izraudzītie līdzekļi nav piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai un ar šo regulējumu leģitīmo mērķi nevar sasniegt.

Kā minēts iepriekš, tad Ministru kabinets, pieņemot Apstrīdētās normas, ir rūpējies par iedzīvotāju (patērētāju) ekonomisko interešu aizsardzību un resursu izlietojuma efektivitāti, pasargājot patērētājus no neefektīva ūdens patēriņa individuālo skaitītāju atkārtotas verificēšanas procesa.

Ekonomiskais ieguvums no tā, ka metroloģiskai kontrolei nav pakļauti tie ūdens patēriņa skaitītāji, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamu māju dzīvokļos, ir tāds, ka šo dzīvokļu īpašniekiem vai valdītājiem nav pienākuma maksāt par verificācijas pakalpojuma saņemšanu noteiktā verificācijas periodā. Tātad nav jāveic maksājumi par atkārtotas verificēšanas pakalpojumu, ko var traktēt kā ekonomiski vērtējamu ieguvu.

Pieteikuma iesniedzējas⁶² un Ministru kabineta⁶³ viedokļi par šāda pakalpojuma izmaksām atšķiras. Anotācijā grozījumiem Noteikumos norādīts, ka viena skaitītāja atkārtotā verificēšana, nomaiņa un uzstādīšana maksā 20 euro, kas nozīmē, ka dzīvokļa īpašniekam četru gadu laikā verificācija izmaksā 80 eur, ja pieņem, ka vienā dzīvoklī vidēji ir 4 skaitītāji.⁶⁴

Šajā kontekstā jāvērš Satversmes tiesas uzmanība uz vairākiem aspektiem. Pirmkārt, līdz šim Satversmes tiesa ir izskatījusi trīs lietas, kas attiecas uz ūdens patēriņa starpības sadales jautājumiem. Lietā Nr.2023-46-03, kas tika ierosināta pēc Senāta pieteikuma, lietā Nr.2025-17-03, kas tika ierosināta pēc Vidzemes apgabaltiesas un Senāta pieteikumiem, kā arī lietā Nr.2025-35-03, kas tika ierosināta pēc Rīgas pilsētas tiesas pieteikumiem, Satversmes tiesa ir atzinusi apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Tātad vispārējās jurisdikcijas tiesas aktīvi ir vērsušās Satversmes tiesā, lai gaisinātu šaubas par apstrīdēto normu atbilstību Satversmei, jo tiesvedībās, kurās apstrīdētās tiesību normas ir bijušas jāpiemēro, pastāv strīdi par ūdens patēriņa apmaksas jautājumiem.

Piemēram, lietā Nr.2024-17-03 Satversmes tiesa vērtēja Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumu Nr. 1013 "Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu" 19.¹ 2. apakšpunkta (redakcijā, kas bija

⁶² Pieteikuma 77.punkts.

⁶³ Atbildes raksta 6.1.punkts.

⁶⁴ Tiesību akta projekta "Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 14. maija noteikumos Nr. 289 "[Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu](#)" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija).

spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim) un Ministru kabineta 2015. gada 15. septembra noteikumu Nr. 524 "Kārtība, kādā nosaka, aprēķina un uzskaita katra dzīvojamās mājas īpašnieka maksājamo daļu par dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem" 11.2. apakšpunkta (redakcijā, kas bija spēkā no 2015. gada 30. septembra līdz 2021. gada 2. septembrim) atbilstību Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Šajā lietā Satversmes tiesa, atsaucoties gan uz Senātā, gan Vidzemes apgabaltiesā, pēc kuru pieteikumiem attiecīgā Satversmes tiesas lieta tika ierosināta, izskatāmo civillietu materiāliem, secināja, ka privātpersonām aprēķinātā ūdens patēriņa starpība, par ko jāmaksā – svārstījās no 80 euro līdz 313 euro mēnesī.⁶⁵ Tātad tiesu praksē esošo civillietu materiāli apliecina to, cik liela ir ekonomiskā ietekme uz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu iedzīvotājiem tikai vienā ūdens patēriņa aspektā – ūdens patēriņa starpības gadījumā – vien, ja nenotiek precīza patērētā ūdens uzskaitē, jo dzīvoklī nav uzstādīts ūdens patēriņa skaitītājs.

Lietā Nr.2023-46-03 Satversmes tiesa vērtēja Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumu Nr. 1013 "Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu" 19.¹⁴. apakšpunktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim), ciktāl tas attiecas uz personām, kurām piederošajos dzīvokļu īpašumos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām, atbilstību Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem. Arī šajā lietā Satversmes tiesa, atsaucoties uz Senātā, pēc kura pieteikuma attiecīgā Satversmes tiesas lieta tika ierosināta, izskatāmās civillietas materiāliem, secināja, ka privātpersonām aprēķinātā ūdens patēriņa starpība, par ko jāmaksā – svārstījās no 96 līdz 365 euro mēnesī.⁶⁶

Minētie apsvērumi, ja tos aplūko sasaistē ar ūdens patēriņa skaitītāja nozīmi un verificācijas izpratni, liecina par to, ka ar Apstrīdētajām normām tikai šķietami tiek aizsargātas iedzīvotāju (patērētāju) ekonomiskās intereses un nodrošināta resursu izlietojuma efektivitāte.

Ar Apstrīdēto normu pieņemšanu netiek nedz atrisināta, nedz mazināta ūdens patēriņa starpības rašanās, mainīta dzīvojamā fonda nolietojuma pakāpe vai daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpatsvars tajā. Apstrīdētās normas attālina ūdens patēriņa uzskaites sistēmu no virzības preti precīzos datos balstītai ūdens apgādes un norēķinu sistēmai nacionālā līmenī. Tas nozīmē, ka Ar Apstrīdētajām normām nevar sasniegt tos mērķus, kādus ir iecerējis sasniegt Ministru kabinets.

⁶⁵ Satversmes tiesas 2025.gada 12.jūnija sprieduma lietā [Nr.2024-17-03](#) 17.2.punkts.

⁶⁶ Satversmes tiesas 2026. gada 9. jūnija sprieduma lietā [Nr. 2025-35-03](#) 16.2.punkts.

Tātad secināms, ka Ministru kabineta izraudzītie līdzekļi nav piemēroti leģitīmo mērķu sasniegšanai un ar to palīdzību šos mērķus nevar sasniegt.

Pamattiesību ierobežojuma samērīguma vērtēšanas ietvaros ir jāpārbauda arī tas, vai izraudzītie līdzekļi ir nepieciešami leģitīmo mērķu sasniegšanai, proti, vai leģitīmos mērķus nevar sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, kuri būtu tikpat iedarbīgi.⁶⁷ Satversmes tiesa ir norādījusi, ka par saudzējošāku līdzekli atzīstams nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi var sasniegt vismaz tādā pašā kvalitātē un kurš no valsts un sabiedrības neprasa nesamērīgi lielu ieguldījumu.⁶⁸ Gadījumā, ja tiek konstatēts kaut viens mazāk privātpersonu ierobežojošs līdzeklis, ir pamats atziņai, ka apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežo pamattiesības.⁶⁹

Satversmes tiesai, vērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmē noteiktajām pamattiesībām, nav uzdevums aizstāt likumdevēja rīcības brīvību ar savu viedokli par racionālāko risinājumu, taču tās kompetencē ietilpst pārbaudes veikšana par to, vai likumdevējs, ierobežojot personas pamattiesības, ir pienācīgi izvērtējis tādu alternatīvu līdzekļu esību, kuri pamattiesības aizskartu mazāk.⁷⁰ Konstitucionālajai tiesai ir tiesības norādīt uz alternatīvu līdzekļu pastāvēšanu,⁷¹ bet ar to nav jāsaprot visa alternatīvo līdzekļu apzināšana vai uzskaitīšana.⁷²

Kā norādījusi Satversmes tiesa, tad: "Tiesību normā ietvertā mērķa sasniegšanas līdzekli var uzskatīt par pieņemamu tikai tādā gadījumā, ja nav citu – efektīvāku, personu mazāk apgrūtināšu līdzekļu."⁷³

Kā norādīts iepriekš, tad ar Apstrīdētajām normām nevar sasniegt Ministru kabineta iecerētos leģitīmos mērķus, jo Apstrīdētās normas tikai šķietami aizsargā iedzīvotāju (patērētāju) ekonomiskās intereses un nodrošināta resursu izlietojuma efektivitāti. Tādejādi alternatīvu un efektīvu risinājumu klāsts ir ievērojami plašāks. Ja Ministru kabinets bija iecerējis mazināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku vai valdītāju izdevumus par ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu, tad, piemēram, bija iespēja pagarināt ūdens patēriņa skaitītāju verificācijas termiņu. Tādejādi tiktu saglabāts pienākums nodrošināt pārbaudīta un atbilstoša ūdens patēriņa skaitītāja rādījumu apriti komunālo

⁶⁷ Satversmes tiesas 2018. gada 6. jūnija sprieduma lietā [Nr. 2017-21-01](#) 19.punkts.

⁶⁸ Satversmes tiesas 2021. gada 7. oktobra sprieduma lietā [Nr. 2020-59-01](#) 22. punkts.

⁶⁹ Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā [Nr. 2008-42-01](#) 17.2. punkts.

⁷⁰ Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta sprieduma lietā [Nr. 2009-85-01](#) 19. punkts.

⁷¹ Satversmes tiesas 2005. gada 4. novembra sprieduma lietā [Nr. 2005-09-01](#) 14.3. punkts.

⁷² Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā [Nr. 2008-42-01](#) 17.2. punkts.

⁷³ Satversmes tiesas 2005.gada 6.aprīļa sprieduma lietā [Nr.2004-21-01](#) 9.3.2.punkts.

pakalpojumu jomā, bet vienlaikus verifikācijas pakalpojumu apmaksas nepieciešamība rastos retāk. Tas neprasītu arī pārmērīgu valsts vai sabiedrības resursu ieguldījumu.⁷⁴

Tātad secināms, ka pastāv par Apstrīdētajām normām saudzējošāki līdzekļi, kas būtu piemēroti un efektīvāki Ministru kabineta izraudzītā legītimā mērķa sasniegšanai, bet vienlaikus neprasītu pārmērīgu valsts vai sabiedrības resursu ieguldījumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, lai konstatētu, vai apstrīdētā norma ir atbilstoša jeb proporcionāla, ir jānoskaidro, vai labums, ko sabiedrība iegūst, ierobežojot privātpersonas tiesības, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.⁷⁵

Tātad ir jānoskaidro, vai ar Apstrīdētajām normām noteiktais īpašuma tiesību ierobežojums, kas paredz neattiecināt verificēšanas prasības uz tiem mehāniskajiem, elektromagnētiskajiem un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītājiem, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, nodrošina sabiedrībai lielāku labumu par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka tiesību normām un to piemērošanas rezultātam ir jābūt taisnīgam.⁷⁶

Vērtējot to, vai sabiedrība gūst lielāku labumu no tā, ka nav nepieciešami izdevumi par to mehānisko, elektromagnētisko un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāju, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, verifikāciju, par tādejādi personai radītajām nelabvēlīgajām sekām, ir jāpārbauda taisnīga līdzsvara esamība starp indivīdu īpašuma tiesībām un interesēm no vienas puses un sabiedrības tiesībām un interesēm, no otras.

Kā minēts iepriekš, tad sabiedrības ieguvums no Apstrīdētajām normām ir tikai šķietams, jo reizi 4 gados par verifikācijas pakalpojumiem veicamo maksājumu apjoms ir būtiski mazāks par tiem iespējamajiem riskiem, ko var radīt neverificētu ūdens patēriņa skaitītāju lietošana. Jau pieminēts, ka pat iepriekš pastāvējušās visu ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas prasības apstākļos starp privātpersonām radās civiltiesiskie strīdi, kurus bija nepieciešams risināt ar ilgstošu tiesvedību palīdzību visās trīs tiesu instancēs. Nekas neliecina par to, ka ar Apstrīdētajām normām radītais tiesiskais režīms nodrošinās lielāku noteiktību, mazinās strīdu riskus vai citādi uzlabos esošo situāciju. Ir pamats bažām, ka ilgtermiņā Apstrīdēto normu radītais tiesiskais režīms radīts būtiski

⁷⁴ Satversmes tiesas 2021. gada 6. aprīļa sprieduma lietā [Nr. 2020-31-01](#) 20.2.punkts.

⁷⁵ Satversmes tiesas 2010.gada 30. marta sprieduma lietā [Nr.2009-85-01](#) 20.punkts.

⁷⁶ Satversmes tiesas 2025.gada 10.decembra sprieduma lietā [Nr.2024-21-0103](#) 22.2.punkts.

lielāku nenoteiktību un civiltiesiskos strīds gan daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku, īpašnieku kopības un pakalpojumu sniedzēju starpā.

Tas nozīmē, ka ar Apstrīdētajām normām sabiedrība, atsvabinot to no nepieciešamības verificēt tos mehāniskos, elektromagnētiskos un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītājus, kas uzstādīti daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos, negūst lielāku labumu par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu. Tātad Apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums nav arī samērīgs un neatbilst Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem.

Konstatējot apstrīdētās normas neatbilstību kaut vienam Satversmes pantam, tā atzīstama par prettiesisku un spēkā neesošu.⁷⁷

Ņemot vērā to, ka Apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem, nav nepieciešams Apstrīdēto normu atbilstības izvērtējums Satversmes 1.pantā nostiprinātajam tiesiskās paļāvības aizsardzības principam.

Neraugoties uz iepriekš minēto, apstākļos, kuros Apstrīdētās normas nebūtu uzskatāmas par neatbilstošām Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem, Apstrīdēto normu neatbilstība Satversmes 1.pantā nostiprinātajam tiesiskās paļāvības aizsardzības principam nebūtu saskatāma.

Eiropas Savienības tiesiskajā telpā dalībvalstu rīcības brīvība energoefektivitātes jomā ir plaša.⁷⁸ Karstā ūdens patēriņa, kas ir viens no konstitucionālajā tiesvedībā aplūkojamajiem elementiem, uzskaites reglamentācija tādejādi arī ietilpst dalībvalstu plašās rīcības brīvības ietvaros. Analogiski apsvērumi ir attiecināmi arī uz ūdens patēriņa skaitītāju aprīti un kontroles regulējumu kopumā.

Jāuzsver, ka nevienam tiesību subjektam nav pamata paļauties uz to, ka spēkā esošais regulējums nekad nemainīsies. Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka noteiktos apstākļos likumdevējam ir jāveic pastāvošā tiesiskā regulējuma grozīšana, lai varētu pienācīgi reaģēt uz mainīgajiem dzīves apstākļiem.⁷⁹ Saprotams arī tas, ka ne vienmēr veiktās izmaiņas normatīvajā regulējumā un šo izmaiņu praktiskā iedzīvināšana apmierinās visus tiesību normu adresātus. Tas, ka Ministru kabinetam nav sekmējies ar pareiza un precīza instrumenta izvēli, lai reaģētu uz ūdens patēriņa skaitītāju verifikācijas tirgus nepilnībām, nekādā mērā nemaina iepriekš norādīto.

⁷⁷ Satversmes tiesas 2018. gada 21. februāra sprieduma lietā [Nr. 2017-11-03](#) 15. punkts.

⁷⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2019.gada 5.decembra spriedums apvienotajās lietās [C-708/17 un C-725/17](#) "EVN Bulgaria Toplofikatsia" un Toplofikatsia Sofia" EAD pret Nikolina Stefanova Dimitrova un Mitko Simenonov Dimitrov. 89., 91.punkts.

⁷⁹ Satversmes tiesas 2015. gada 8. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-07-03 19. punkts.

Arī tas, ka Pieteikuma iesniedzēja ir tikusi akreditēta, par ko veikts maksājums atbilstoši cenrādim Ministru kabineta 2022. gada 25. oktobra noteikumu Nr.666 "Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" maksas pakalpojumu cenrādis" kārtībā⁸⁰, neliecina par valsts pretrunīgu vai patvaļīgu rīcību. Minēto apliecina tas, ka Pieteikuma iesniedzējai, lai tā varētu turpināt iesākto komercdarbību ne tikai Apstrīdēto normu ietekmētajā, bet arī to neskartajā tirgus sektorā, jebkurā gadījumā vajadzētu izmantot akreditācijas procesa priekšrocības.

Ievērojot visu iepriekš minēto, vēršu Latvijas Republikas Satversmes tiesas uzmanība uz to, ka:

- 1) tiesvedība lietā Nr.2025-40-03 daļā par Ministru kabineta 2024.gada 14.maija noteikumu Nr.289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu" pielikuma 4.5.apakšpunktā ietvertu vārdu "mehāniskie ūdens patēriņa skaitītāji," un "reizi 4 gados", kā arī 4.6.apakšpunktā ietvertu vārdu "elektromagnētiskie un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāji," un "reizi 6 gados" atbilstību Satversmes 1.pantam un 105.panta pirmajiem trim teikumiem būtu izbeidzama;**
- 2) Ministru kabineta 2024.gada 14.maija noteikumu Nr.289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu" pielikuma 4.5.apakšpunktā ietvertie vārdi: "izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus", kā arī 4.6.apakšpunktā ietvertie vārdi: "izņemot daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļos uzstādītos skaitītājus" neatbilst Satversmes 105.panta pirmajiem trim teikumiem.**

Ar cieņu
tiesībsardze

Karina Palkova

⁸⁰ Pieteikuma 84.punkts.